

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง สรรสร้างนिरาศภูเขาทอง (๔)

ครูผู้สอน

ครูวิชุดา

กลิ่นจงกล

ครูธีรสุต

ฉำทรัพย์

สรรสร้างปิระศภูเขาทอง (๔)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมาย ชนิด และหน้าที่ของคำสรรพนามได้
๒. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนามได้
๓. แสดงความคิดเห็นและสรุปความรู้เกี่ยวกับคำสรรพนามได้

พินิจสาร

เขา

มัน

ไหน

ใคร

อะไร

ท่าน

ชวนคิด พิสูจน์สาร

คำที่ปรากฏข้างต้น คือคำชนิดใด

เฉลย “คำสรรพนาม”

ชวนคิด พินิจสาร

เขาจะไปเที่ยวกับเธอ

จากข้อความนี้มีคำสรรพนาม

เฉลย เขา เธอ

ชวนคิด พิณิจสาร

หน้าที่ของคำสรรพนามมีอะไรบ้าง

เฉลย คำสรรพนามทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม เช่น เป็นประธานของประโยค
เป็นกรรมของประโยค เป็นส่วนเติมเต็มหรือส่วนสมบูรณ์
เป็นประธานหรือกรรมของประโยค หรือใช้เชื่อมประโยคในประโยคความซ้อน

กิจกรรม

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตาม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน แต่ละกลุ่มศึกษา
ใบความรู้ “**คำสรรพนาม**” และครูอธิบายสรุปเรื่อง คำสรรพนาม
จากใบงานให้นักเรียนฟัง

ศึกษา ใบความรู้ “คำสรรพนาม” (๑)

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง คำสรรพนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๔)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ใบความรู้ “คำสรรพนาม”

ความหมายของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม

หน้าที่ของคำสรรพนาม

คำสรรพนามทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม

ชนิดของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม มี ๕ ชนิด ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามถาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และคำสรรพนามแยกฝ่าย ดังนี้

๑. **คำบุรุษสรรพนาม** คือ คำสรรพนามที่ใช้ระบุแทนบุคคล (สัตว์ ต้นไม้ วัตถุ หรือความคิด) เพื่อบอกว่าเป็นผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือผู้ที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด

๑.๑ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน กระผม

๑.๒ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย เช่น เธอ คุณ ฝ่าบาท

๑.๓ คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น เขา ท่าน พระองค์

คำบุรุษสรรพนามในแต่ละภาษาสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและการมองโลกที่แตกต่างกัน คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาหลายประการ ได้แก่ แสดงสถานภาพ ความอาวุโส เพศ ความสุภาพ ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง หรือผู้ที่กล่าวถึง

๒. **คำสรรพนามถาม** คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม และใช้แสดงคำถามในขณะเดียวกัน ภาษาไทยมีเพียง ๓ คำ ได้แก่ ใคร อะไร โหน เช่น

- **ใคร** เขียนจดหมายฉบับนี้

- **เธอ** กำลังทำอะไรอยู่

- **โหน** ขนที่เธอซื้อมา

๓. **คำสรรพนามชี้เฉพาะ** คือ คำสรรพนามที่ใช้บอกระยะใกล้ไกล มี ๘ คำ ได้แก่ นี้ นั้น โน่น บูน นี้ นั้น โน่น บูน

- **นี้** นั้น โน่น บูน ใช้ตามหลังกริยา หรือขึ้นต้นประโยคก็ได้ เช่น

ดูโน่นสิ **นี่** กระเป๋าของใคร

- **นี้** นั้น โน่น บูน ต้องใช้ตามหลังคำบุพบทเสมอ เช่น

ตรงนี้ ไม่ควรวางของ **มี**อะไรอยู่**บนนั้น**

ศึกษา ไบความรู้

“คำสรรพนาม” (๒)

ไบความรู้

“คำสรรพนาม” (ต่อ)

* **ข้อควรระวัง** “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่า นี่ นั้น โน้น นั่น นี้ นั้น โน้น นั้น เป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค คือ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนามหรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยคหรือปรากฏหลังคำกริยาหรือคำบุพบท เช่น

คำสรรพนามชี้เฉพาะ

- **นี้**ของใคร
- ตรง**นั้น**อยู่ไกลออกไปมาก
- ที่**โน้น**มีนักเรียนไม่กี่คน

คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ

- หนังสือ**นี้**ของใคร
- เกาะ**นั้น**อยู่ไกลออกไปมาก
- โรงเรียน**โน้น**มีนักเรียนเพียงไม่กี่คน

๔. **คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ** คือ คำสรรพนามที่ไม่ระบุหรือกำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใดอะไร สิ่งใด หรือสถานที่ใด ได้แก่ ใคร อะไร โหน เช่น

- เรื่องนี้เขาไม่ได้บอก**ใคร**เลย
- เขาจะพูด**อะไร**ก็เรื่องของเขา
- อยู่**ไหน**ก็ไม่สะดวกเท่าบ้านเรา

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” แม้จะมีรูป **ใคร** **อะไร** **ไหน** เหมือน “คำสรรพนามถาม” แต่ก็มีเนื้อความแตกต่างกัน คือ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะมีเนื้อความเป็นประโยคบอกเล่า แต่ “คำสรรพนามถาม” จะมีความหมายเป็นประโยคคำถาม

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” อาจมีรูปซ้ำกับ “คำบุรุษสรรพนาม” บางคำ ได้แก่ ท่าน เรา เขา (แต่จะมีความหมายต่างกัน) หรืออาจอยู่ในรูปคำซ้ำ ได้แก่ ใคร ๆ อะไร ๆ ใด ๆ อื่น ๆ เช่น

- **เขา**ลือกันว่าพี่ชายของเธอน่ารัก
- เทศกาลสงกรานต์**เรา**เล่นสาดน้ำกันทั่วประเทศ
- **ใคร ๆ** ก็ชอบเค้กร้านนี้
- แม่ครัวซื้อผัก หมู ไข่ และ**อื่น ๆ**

* **ข้อควรระวัง** “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” บางคำ เช่น **อื่น** **ไหน** มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏ ในประโยค คือ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยค หรือปรากฏหลังคำกริยา หรือคำบุพบท เช่น

ศึกษา ไบความรู้ “คำสรรพนาม” (๓)

ไบความรู้

“คำสรรพนาม” (ต่อ)

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่ายหลายส่วน แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนแยกกันทำกิจิรยาใดกิจิรยาหนึ่งหรือมากกว่าคำสรรพนามแยกฝ่าย มี ๓ คำ ได้แก่ ต่าง บ้าง กัน

ต่าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกิจิรยาเดียวกัน

- เราต่างคนต่างอยู่จะดีกว่า

บ้าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกิจิรยาต่างกัน หรือเป็น

กรรมของคำกิจิรยาต่างกัน

- นักเรียนเหล่านั้น บ้างก็นอนบ้างก็นั่ง

กัน : ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่าย

ทำกิจิรยาอย่างเดียวกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง

- พวกเขาโกรธกันแล้ว

- พี่น้องคู่นี้ก็ช่วยเหลือกันเสมอมา

คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม

คำสรรพนามทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม

๕ ชนิด ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามถาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ
คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และคำสรรพนามแยกฝ่าย

๑. คำบุรุษสรรพนาม

คือ คำสรรพนามที่ใช้ระบุแทนบุคคล (สัตว์ ต้นไม้ วัตถุ หรือความคิด) เพื่อบอกว่าเป็นผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือผู้ที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด

๑.๑ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน กระผม

๑.๒ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย เช่น เธอ คุณ ฝ่าบาท

๑.๓ คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น เขา ท่าน

พระองค์

๒. คำสรรพนามถาม

คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม และใช้แสดงคำถามในขณะเดียวกัน ภาษาไทยมีเพียง ๓ คำ ได้แก่ **ใคร** **อะไร** **ไหน** เช่น

- ใครเขียนจดหมายฉบับนี้
- เธอกำลังทำอะไรอยู่
- ไหนขนมที่เธอซื้อมา

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ใช้บอกระยะใกล้ไกล มี ๘ คำ ได้แก่
นี่ นั่น โน่น นู่น นี้ นั้น โน้น นู่น

- นี่ นั่น โน่น นู่น ใช้ตามหลังกริยา หรือขึ้นต้นประโยคก็ได้ เช่น

ดูโน่นซิ

นี่กระเป๋າของใคร

- นี้ นั่น โน่น นู่น ต้องใช้ตามหลังคำบุพบทเสมอ เช่น

ตรงนี้ไม่ควรวางของ

มีอะไรอยู่บนนั้น

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ

ข้อควรระวัง “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม

ดังนั้น การพิจารณาว่า นี้ นั้น โน่น นู่น นี่ นั่น โน้น นู่น เป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค คือ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยคหรือปรากฏหลังคำกริยาหรือคำบุพบท

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ

คำสรรพนามชี้เฉพาะ

- นี้ของใคร
- ตรงนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- ที่โน้นมีนักเรียนไม่กี่คน

คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ

- หนังสือนี้ของใคร
- เกาะนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- โรงเรียนโน้นมีนักเรียนเพียงไม่กี่คน

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

คือ คำสรรพนามที่ไม่ระบุหรือกำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใด อะไร สิ่งใด หรือสถานที่ใด ได้แก่ **ใคร** **อะไร** **ไหน** เช่น

- เรื่องนี้เขาไม่ได้บอกใครเลย
- เขาจะพูดอะไรก็เรื่องของเขา
- อยู่ไหนก็ไม่สะดวกเท่าบ้านเรา

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” แม้จะมีรูป ใคร อะไร ไหน เหมือน “คำสรรพนามถาม” แต่ก็มีเนื้อความแตกต่างกัน คือ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะมีเนื้อความเป็นประโยคบอกเล่า แต่ “คำสรรพนามถาม” จะมีความหมายเป็นประโยคคำถาม

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” อาจมีรูปซ้ำกับ “คำบุรุษสรรพนาม” บางคำ ได้แก่ ท่าน เรา เขา (แต่จะมีความหมายต่างกัน) หรืออาจอยู่ในรูปคำซ้ำ ได้แก่ ใคร ๆ อะไร ๆ ไต ๆ อื่น ๆ เช่น

- เขา ลีอกันว่าพี่ชายของเธอน่ารัก
- เทศกาลสงกรานต์เรา เล่นสาดน้ำกันทั่วประเทศ
- ใคร ๆ ก็ชอบเค้กร้านนี้
- แม่ครัวซื้อผัก หมู ไช้ และอื่น ๆ

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

*** ข้อควรระวัง** “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” บางคำ เช่น **อื่น ไหน มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ”** ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค คือ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนามโดยมีคำลักษณนามคั่นแต่ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยค หรือปรากฏหลังคำกริยา หรือคำบุพบท

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

- ฉันชอบเค้ก ลูกอม และอื่น ๆ
- ผมนอนไหนก็ได้ทั้งนั้น

คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ

- ของชั้นอื่น ๆ มีคนจองแล้วทั้งนั้น
- บ้านไหนถูกโจรชั้นก็ให้ไปแจ้งความเสีย

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย

คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่ายหลายส่วน แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนแยกกันทำกิจริยาใดกิจริยาหนึ่งหรือมากกว่าคำสรรพนามแยกฝ่าย มี ๓ คำ ได้แก่ ต่าง บ้าง กัน

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย

ต่าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย
แต่ละฝ่ายทำกิจการเดียวกัน

- เราต่างคนต่างอยู่จะดีกว่า

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย

บ้าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย
แต่ละฝ่ายทำกิจิรยาต่างกัน หรือเป็นกรรมของคำกริยา
ต่างกัน

- นักเรียนเหล่านั้น บ้างก็นอนบ้างก็นั่ง

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย

กัน : ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกิจอย่างเดียวกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง

- พวกเขาโกรธกันแล้ว
- พี่น้องคู่นี้ก็ช่วยเหลือกันเสมอมา

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้เรื่อง **คำสรรพนาม** เป็นแผนภาพผังความคิด และใบงาน **ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม** จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ใบงาน

“ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม”

ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๔)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ใบงาน

“แผนผังชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความรู้เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม เป็นแผนผังความคิด (Mind Map)

ชื่อ - สกุล ชั้น เลขที่

ใบงาน

“ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม”

ใบงานที่ ๕.๑ เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๕)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา พ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

(แนวกำตอบ)

ใบงาน

“ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนาม”

คำชี้แจง ให้เติมคำสรรพนามลงในช่องว่างให้เหมาะสม พร้อมระบุชนิดและหน้าที่ในประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิด	หน้าที่
๑.เป็นรถของคุณพ่อ		
๒. ไหนคือของ		
๓.อยู่ในตู้		
๔. บ้านหลัง สวยมาก		
๕. อาหาร ก็อร่อยไปหมด		
๖. นักเรียน.....ก็เล่น.....ก็เรียน		
๗. ก็ไม่สำคัญเท่าการเรียน		

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ชวนคิดช่วงท้าย

นักเรียนได้รับความรู้อะไรจากเรื่องสรพนามบ้าง

คำไหนใช้ถูก

คุณสมบัติ

คุณสมบัติ

กุณฑล

ภาพ : ระเบียบวิเรนทร ณ ปราสาทหินพิมาย ภาพโดย นายธีรุต ฉ่ำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/> พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๕)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑